

Una primera proposta tècnica de la comissió d'estudi dels sediments de la Generalitat obre el pas clau dels testos de transport de sediments que s'han fet al riu Ebre i a les séquies, a la prova del cotó: mobilitzar els fangs encallats a Mequinensa i Riba-roja

El grup català dels sediments ultima una proposta per a fer un by-pass a Riba-roja

Riba-roja d'Ebre Ò. Meseguer

La comissió tècnica del grup d'estudi dels sediments, que depèn del govern de la Generalitat i està formada per universitats, l'IRTA, l'ACA, el Departament de Territori, la PDE i la Campanya pels Sediments, ha posat damunt de la taula una proposta concreta de prova pilot per a començar a mobilitzar els sediments de l'embassament de Riba-roja i testar així un sistema que puga esdevenir estable per a regenerar regularment el delta de l'Ebre i lluitar contra la regressió de la costa i la subsidència de la plana deltaica. El projecte estaria pendent de la dotació que hi pogués destinar el Ministeri de Medi Ambient, segons el cap de departament de Control i Qualitat de les Aigües de l'ACA, Toni Muné, després que el Congrés dels Diputats aprovés destinar una partida a una prova d'estes característiques. Tècnicament, a falta que els enginyers en concreten una mica més la fórmula, la idea és que es puga fer un traspass controlat de sediments, com un by-pass, dragant unes zones concretes de l'embassament i portant els sediments amb un tub flotant fins al peu de la presa, on es barrejarien amb el cabal del riu. **"Si es tracta de sorra** [és l'element que pot reforçar les platges], **s'ha de sincronitzar amb crescudes controlades, perquè el riu tinga capacitat de transportar-la. Si són altres sediments, pot funcionar amb cabals baixos"**, explica Carles Ibáñez, director del programa d'ecosistemes aquàtics de l'IRTA.

La proposta, en la mesura que comptés amb el previsible vistiplau del govern estatal actual, hauria de ser automàticament ben vista per la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE), i d'esta manera també es dirlaria l'oposició de l'organisme estatal que gestiona la conca a obrir les comportes de fons dels embassaments, com han reclamat els activistes per a mobilitzar els sediments. Manolo Tomàs, representant

Imatge d'arxiu de les comportes del pantà de Riba-roja d'Ebre.

de la PDE al grup d'estudi dels sediments, també planteja la possibilitat que la Generalitat hi aporte finançament, i recorda que l'avantprojecte de pressupost de l'Estat, encallat a més a més políticament, no inclou de moment cap partida específica.

PUNT D'INFLEXIÓ Ibáñez expressa la seua confiança en la sensibilitat de l'actual director general de l'Aigua a La Moncloa, Manuel Menéndez, que **"va estar a la comissió per la descontaminació de Flix i coneix bé la problemàtica dels sediments als pantans"**, i valora que si la prova es duu a terme, podria suposar un punt d'inflexió definitiu en la lluita per revertir la dinàmica que des de fa dècades té retinguts als pantans la gran majoria dels sediments que baixen pel riu. **"Ja no parlem d'un test de transport, com hem fet amb el programa Admclim, sinó de portar sediments atrapats. Per tant, és una prova a gran escala que, si funciona, determinaria les característiques del**

sistema definitiu", augura el biòleg del Montsià. **"Amb esta primera prova no seria tan important quantes tones traspassem sinó veure si el sistema funciona i traure conclusions clares sobre la viabilitat i els costos"**, explica.

També, naturalment, caldria primer analitzar la composició dels sediments a mobilitzar. Ibáñez recorda que ja hi ha anàlisis, sobretot fets a la coa del pantà, que apunten que no hi ha nivells de contaminació preocupants, però un cop es decidís el lloc de la presa d'on es xuclarien els fangs, prèviament a fer el by-pass s'haurien d'analitzar. **"Els sediments que s'utilitzessin en esta prova poden ser més propers a la presa i en principi encara haurien d'estar més nets"**, opina Ibáñez. Tomàs afegix que abans d'actuar **"caldrà estudiar també que la turbulència dels materials no afectés la fauna aigües avall"**.

L'activisme pels sediments també ha demanat al Govern espanyol una nova Instrucció de planificació hidrologica que pose l'accent en la

Es dragarien zones amb acumulació i es portarien els fangs amb un tub flotant a peu de presa

Ja no es tracta d'un test de transport al riu, com fins ara, sinó de provar de mobilitzar sediments atrapats

gestió de sediments, atenent que els plans hidrològics de conca, com el de l'Ebre, han ignorat fins ara les necessitats de cabal sòlid.

A l'Ebre, el projecte europeu Life Ebro Admclim, en què ha participat l'IRTA, va fer l'any passat dos proves d'injecció de sediments, a la xarxa de canals, amb fangs procedents de la planta potabilitzadora del Consorci d'Aigües de Tarragona a l'Ampolla, i directament al riu, a l'altura de

Móra d'Ebre, Ginestar i Benifallet, amb solatges provinents de terrasses fluvials d'aigües amunt. Els testos han permès, d'una banda, constatar que els canals i séquies transporten els sediments i els dipositen als camps d'arròs, cosa que hauria de permetre crear noves capes de sòl per a lluitar contra la subsidència. De l'altre costat, a través d'un model de simulació aportat per la Universitat de Còrdova, a través de la injecció directa al riu s'ha pogut preveure com seria la distribució dels sediments fins al Delta i afinar l'aportació que cal: un mínim d'1,2 milions de tones anuals fins a l'any 2100. Ara bé, si la pujada del nivell del mar fos superior als 53 centímetres estimats actualment, les aportacions haurien de situar-se entre 2,5 i 3,5 milions de tones anuals. Avui s'estima que dels 2 milions de tones de sediments que rep cada any l'embassament de Mequinensa, només 100.000 arriben a la desembocadura de l'Ebre.

LA MEITAT DEL DELTA EN JOC "Políticament i tècnicament s'ha treballat i ara és l'hora de passar a l'acció", proclama Ibáñez. La Campanya pels Sediments va aconseguir que el Congrés dels Diputats votés a favor de l'elaboració d'un Pla de gestió dels sediments i que el Parlament de Catalunya també es manifestés a favor d'abordar la problemàtica i instés el govern a crear l'actual comissió política i tècnica al respecte.

La necessitat d'actuar és ineludible tenint en compte que el retrocés costaner al Delta és superior als 10 metres per any a la desembocadura, on la pèrdua d'aiguamolls va ser de 150 hectàrees entre els anys 1957 i 2000. Este problema s'accentua per la pujada del nivell del mar com a conseqüència del canvi climàtic, i per la subsidència, de manera que gairebé la meitat de la superfície del Delta podria quedar afectada durant este segle si no s'hi actua immediatament. ■